

Beslutsfattande i säkerhetspolitiska kriser

En studie om press och politisk förändring i den ekonomiska
krisens Thailand

Abstract

This thesis is seeking to explain why policy change come about. This is done by applying a part of Karin Lindgrens dissertation *Vad styr ledaren?*. The research evolves around the term pressure and the hypothesis are that policy change come about when there is middle range pressure on the decision-maker. Low and high pressure results in no or small policy change.

The thesis is done as a case study where the economic crisis in Thailand 1996-1999 makes my case. 19 decisions during the crisis are identified and the result show that the hypothesis are valid. 18 out of the 19 decisions can be explained by looking at the type of pressure on the decision maker.

Key words: Thailand, crisis, decision making, pressure, policy change

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	1
1.2	METOD	1
1.2.1	<i>Val av teori</i>	<i>2</i>
1.2.2	<i>Fallstudien som forskningsdesign.....</i>	<i>2</i>
1.3	ATT STUDERA KRISER	3
1.3.1	<i>Operationalisering av centrala begrepp.....</i>	<i>3</i>
2	TEORETISKT RAMVERK	5
2.1	BEROENDE VARIABEL	5
2.1.1	<i>Utfall på den beroende variabeln.....</i>	<i>5</i>
2.1.2	<i>Rådande policy.....</i>	<i>6</i>
2.2	FÖRKLARINGSVARIABLER	6
2.2.1	<i>Probleminramning under press</i>	<i>6</i>
2.2.2	<i>Press orsakad av händelseutvecklingen</i>	<i>7</i>
2.2.3	<i>Olika upplevelser av externt orsakad press.....</i>	<i>7</i>
2.3	PROBLEMINRAMNING.....	8
2.3.1	<i>Teorins hypoteser om probleminramning under press</i>	<i>8</i>
2.4	INDIKATORER	9
2.4.1	<i>Sammanfattad operationalisering av grad av press</i>	<i>11</i>
3	DEN EKONOMISKA KRISEN I THAILAND.....	12
3.1	DISPOSITION.....	12
3.2	KARTLÄGGNING AV BESLUTEN	13
3.2.1	<i>1996.....</i>	<i>13</i>
3.2.2	<i>1997.....</i>	<i>13</i>
3.3	GRAD AV FÖRÄNDRING	16
3.4	AV VAD STYRS LEDARNA?	17
3.4.1	<i>Beslut T1-T3</i>	<i>17</i>
3.4.2	<i>Beslut T4-T7</i>	<i>18</i>
3.4.3	<i>Beslut T8-T10</i>	<i>18</i>
3.4.4	<i>Beslut T11-T14</i>	<i>19</i>
3.4.5	<i>Beslut T15-T16</i>	<i>20</i>
3.4.6	<i>Beslut T17-T19</i>	<i>20</i>
4	SLUTSATSER	22

1 Inledning

Thailand var på ruinens brant 1997 när IMF godkände stora lån under förutsättning att Thailand genomförde en rad makroekonomiska reformer. De beslut som ledde upp till denna åtgärd av de thailändska myndigheterna präglades av ovilja. Man hade fram till nu inte gjort mycket mer än det som krävdes.

Den policyförändring som till slut ägde rum omkullkastade Thailands ekonomiska formuler som genom åren varit så stabil med den fasta växelkursen som ryggrad.

Karin Lindgrens avhandling *Vad styr ledaren?* bildar bas för den här uppsatsen. Termen press och probleminramning under press är det som det forskas kring.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka om man kan förklara de beslut och den policyförändring som skedde under den finansiella krisen i Asien under slutet av 1990-talet genom en del av den teori/modell Karin Lindgren utarbetat i sin avhandling *Vad styr ledaren? – Om beslutsfattare och policyförändring i säkerhetspolitiska kriser* (2003). Genom att ge hennes modell ytterligare empirisk underbyggnad kommer modellen antingen att förstärkas eller försvagas.

För uppnå detta syfte kommer den frågeställning som uppsatsen utgår från vara:

–Kan man utifrån Karin Lindgrens (2003) hypoteser angående probleminramning under press vid beslutsfattande och policyförändring vid säkerhetspolitiska kriser förklara de beslut och den policyförändring som inträffade i Thailand under den ekonomiska krisen där 1996-1998?

1.2 Metod

Studien är upplagd som en fallstudie med en teorikonsumerande ansats där det även finns en ambition att vara prövande i den meningen att ge Lindgrens modell ytterligare empirisk underbyggnad utifrån fler fall och därmed se om modellen förstärks eller försvagas. Modellen kommer att utförligt beskrivas i kapitel 2.

Det första steget i en djupstudie av det här slaget är att empiriskt kartlägga krisens skeendets för att sedan dissekera skeendet. Därefter delas fallet upp i ett antal

kritiska beslutspunkter. Det tredje steget i den empiriska delen av uppsatsen blir att försöka förklara utfallet på besluten med hjälp av Lindgrens modell om det överhuvudtaget låter sig göras (Sundelius m.fl. 2001:45ff)

1.2.1 Val av teori

Teorin som denna uppsats bygger på står i enlighet med uppsatsens syfte i förgrunden. Valet av Lindgrens modell bygger främst på två intressanta orsaker: dels det faktum att modellen är praktiskt inriktad och ger forskaren ett mer än brukligt konkret verktyg som kan användas för att arbeta empiriskt snarare än att bidra med spekulativa teorier och dels den innovativa konstruktionen av termen *press* där denna uppsats förhoppningsvis kan bidra till ökad kumulativitet. Behovet av ytterligare forskning kring just den termen ger uppsatsen ett klart existensberättigande (Gustavsson 2003/4:170f).

Som ett led av valet av teori följer att de operationaliseringar av centrala begrepp som måste göras kommer att göras i enlighet med de operationaliseringar Lindgren gör i sin avhandling. Anledning till att det måste vara så är att det annars inte är möjligt att säkerställa teorins bäring på den nya empirin.

1.2.2 Fallstudien som forskningsdesign

Den frågeställning som den här uppsatsen vill presentera ett svar på rör den ekonomiska krisen i Thailand. Det handlar om säkerhetspolitiska kriser och politisk förändring. Fallstudien är en forskningsdesign som bättre än andra ger möjlighet att studera ett specifikt fall på djupet. Detta är av central betydelse för frågeställningen. Denscombe (2000:42) anger som fallstudiens största styrka att den ”erbjuder en möjlighet att förklara *varför* vissa resultat kan uppstå – mer än att bara ta reda på vilka dessa resultat är”.

Eckstein (1992:119) menar att en fallstudie är användbar i alla delar av den teoribyggnad, dock är den som allra mest användbar i den delen där minst värde tillskrivs den, det vill säga när man testar teorin. Även om denna uppsats i sin ansats inte är prövande så finns ändå en ambition att genom ytterligare empiriska undersökningar se om modellen fortfarande bär, därmed motiveras uppsatsens val av forskningsdesign.

Studien är av typen *disciplined-configurative* (sv. teorianvändande. Författarens översättning). Även om en sådan typ av studie applicerar teorier på särskilda fall, så behöver den inte göra det passivt. Inbyggt i en sådan studie finns även möjligheten att den kan ge respons på teoretiseringen (Eckstein 1992:139). Detta rimmar väl med uppsatsens ansats och syfte.

Att arbeta teorianvändande innebär att man sätter fallet i fokus för undersökningen. Till hjälp i analysen används en redan existerande teori/modell. Teorin i sig blir analysredskapet, vilket styr och strukturerar analysen av fallen (Esaiasson et al 2004:40f, 97).

1.3 Att studera kriser

På ett mer abstrakt plan syftar uppsatsen till att ge förklaringar åt säkerhetspolitiska kriser och den krishantering och policyförändring som därav antas följa. Många forskningsresultat visar att kriser är en utlösande faktor för politisk förändring. Vid vissa kritiska moment väljer ett land, en organisation eller en individ det ena eller andra agerandet. Ett sådant moment skulle kunna vara en kris där man måste välja mellan att ta till vapen eller fortsätta på den diplomatiska vägen. Många forskningsresultat visar alltså på att besluten om fortsatt agerande vid dessa kriser antingen betyder att man står kvar vid rådande policy eller så gör man förändringar. Dessa kritiska moment, som definitivt inträder vid kriser, är därmed viktiga för att kunna studera policyförändring (Lindgren 2003:9).

Olika forskare ser olika på beslutsfattande vid dessa kritiska moment. Vissa anser att beslutsfattande i kriser är annorlunda än under normalförhållande medan andra anser att de kompletterar varandra. Krishantering kan ses som en snabb form av det typiska, långsammare beslutsfattandet under normalförhållande. Därmed kan studier av kriser generalisera det politiska beslutsfattandet. (Lindgren 2003:9)

Oavsett vilken ståndpunkt man tar i frågan, menar Lindgren (2003:9ff) att det är lättare att identifiera de beslut som tas under kriser än under normala förhållanden dels då många kriser är väldokumenterade och dels då det under en kris tas många beslut under en kort tidsperiod. Vidare menar Lindgren att det är viktigt att analysera många beslut vid de kritiska momenten för hur långtgående slutsatser man dra. Att centrera analysen till beslutsfattande under en kris är då enklare för att kunna identifiera de kritiska momenten.

1.3.1 Operationalisering av centrala begrepp

Då uppsatsen bland annat syftar till att ge Lindgrens modell ökad kumulativitet är det av vikt att de operationaliseringar som görs, görs i enlighet med Lindgrens egna.

Denna uppsats behandlar säkerhetspolitiska kriser. Men vad är en säkerhetspolitisk kris? Det finns flera kontrasterande uppfattningar om detta men då uppsatsens analysnivå befinner sig på individnivå används en definition som rymmer väl med aktörsperspektivet. En säkerhetspolitisk kris är en av beslutsfattare upplevd situation där betydande värden står på spel eller hotas, begränsad tid står till förfogande och omständigheterna präglas av betydande osäkerhet (Lindgren 2003:18).

En viktig del av uppsatsen handlar om centrala beslut. Centrala beslut betyder sådana beslut som togs under krisen avseende de problem och bekymmer som oroade beslutsfattarna mest och som upptog mest tid och/eller uppmärksamhet. (Lindgren 2003:31)

Uppsatsen är aktörsfokuserad och är inriktad på ledarna. Ordet ledare innebär den eller de beslutsfattare som har den högsta strategiska formella positionen vid varje enskilt beslut som tas under krisen. (Lindgren 2003:41)

Under uppsatsens gång kommer fler operationaliseringar att göras. De tre som nämnts här, nämns då de är grundläggande för uppsatsen. I annat fall hittas operationaliseringen i den löpande texten.

2 Teoretiskt ramverk

Det som förklaras av Lindgrens modell är inriktning på centralt tagna beslut under säkerhetspolitiska kriser. Mer generellt förklarar modellen också politisk förändring. Detta kapitel kommer att behandla och förklara modellen lite kort. För en utförlig beskrivning av modellen hänvisas till Karin Lindgrens avhandling (2003) kapitel 3.

2.1 Beroende variabel

Som ett resultat av modellens inriktning är den beroende variabeln den inriktning som tas vid de centrala besluten.

2.1.1 Utfall på den beroende variabeln

Man kan se olika utfall på inriktningen. Med detta menas att besluten innebär olika grader av förändring. Lindgren (2003:34-36) ger modellen sex möjliga utfall på den beroende variabeln. Dessa är:

0. *Ingen förändring*. Man väljer att behålla den förda politiken och nivån på instrumentet man använder sig av behålls även det oförändrat. Ett ”noll-beslut”.

I. *Anpassningsförändring*. En kvantitativ ökning eller minskning i det instrumentet man använder sig av görs men politiken ligger annars fast.

II. *Medelförändring*. Detta innebär att man bestämmer sig för att använda nya eller andra instrument.

III. *Problem- och/eller målförändring*. Detta innebär att problemet eller målet i sig förändras, dvs. politiken förändras.

IV. *Paradigmatisk procedurförändring*. Denna typ av förändring innebär delad kontroll över policy. Konstellationer som normalt inte samarbetar gör det här. Man söker bred förankring. Till exempel kan detta innebära förhandling mellan regering och opposition.

V. *Paradigmskifte*. Innebär förändringar i både ord och handling inom flera områden. Denna typ av förändring har ofta en internationell aspekt.

För att kunna göra en semikvantitativ analys av denna komplexa verklighet förenklar Lindgren proceduren genom att dela upp de sex utfallen i två huvudgrupper. Dessa två huvudgrupper kallas *ingen eller måttlig förändring i förhållande till rådande policy* och *substantiell förändring i förhållande till rådande policy*.

För att räknas som en substantiell policyförändring måste beslutet innebära att syftet och/eller målet med en viss policy förändras. Detta ger vid hand att de typer av förändring som ryms inom den huvudgruppen är problem och/eller målförändring, paradigmatiske procedurförändring samt paradigmskifte. De andra tre innefattas i gruppen ingen eller måttlig förändring (Lindgren 2003:35).

2.1.2 Rådande policy

För att kunna bestämma om en förändring ägt rum och av vilken grad måste det nya beslutets inriktning jämföras med något. Detta något innebär den, innan beslutet, rådande policyn. Lindgren ger ordet policy en bred innebörd omfattande grundläggande handlingsprogram, målsättning, politik, hållning och linje.

I enlighet med Lindgrens modell kommer inriktningen på taget centralt beslut att jämföras med rådande policy vid varje beslutstillfälle. Det sker i huvudsak med rådande lagar, förordningar och andra formellt tagna beslut som jämförelse. Då detta inte alltid är möjligt kan även ett under krisen tidigare taget beslut eller rådande uppfattningar vid beslutstillfället inkluderas i jämförelsen. Det som dock inte ingår är omfattande institutionella förändringar. Denna avgränsning görs då en sådan förändring tar lång tid och inte ryms inom den korta tidsrymd under ett krisförlopp tar. Dock kan ett beslut att genomföra en sådan förändring tas i en kris och sådana beslut finns följaktligen med i analysen.

2.2 Förklaringsvariabler

Lindgrens modell fångar in tre olika förklaringsvariabler. De tre är probleminramning under press, faktiskt inflytande och styrning av interaktionen i den ostrukturerade beslutsprocessen. I analysen kommer enbart den första förklaringsvariabeln, probleminramning under press, att beaktas av skäl som tidigare motiverats. Denna förklaringsvariabel förklarar vad ledaren styrs av.

2.2.1 Probleminramning under press

Probleminramning under press handlar om ledarens tolkning och definition av beslutssituationen givet den position han eller hon har. Tolkningen av situationen påverkas i stor utsträckning av faktorer som perspektiv, förväntningar och informationshantering. Ledaren gör en så kallad inramning (eng. framing) baserat på dessa faktorer. Denna inramning är den tolkning ledaren själv konstruerar av beslutsproblemet. Detta innebär att det inte är den objektiva verkligheten som styr ledaren utan snarare hur han eller hon uppfattar och reagerar på den.

Pressen i de olika beslutssituationerna är olika stark. Press är ett sammanlagt mått av styrkan i upplevt hot och de krav som upplevs. Kraven kan bestå av behov av att fatta beslut inom en viss tid, på för mycket eller för lite information samt ett

behov av att väga de olika alternativens konsekvenser. Problemen ledaren står inför i en kris är ofta ostrukturerade. Det innebär att problemen inte är klart definierade när beslutsprocessen drar igång vilket leder till ökade krav på beslutsfattandet. Dessa krav kan framstå som mer eller mindre pressande, bland annat beroende på vilka värden som står på spel. I en kris står, enligt definitionen, betydande värden på spel och detta är i sig pressande.

2.2.2 Press orsakad av händelseutvecklingen

Efter den genomgång av utgångspunkterna kring press som nyss gjordes kommer nu press att förklaras mer i detalj.

Graden av förändring, dvs. den beroende variabeln, kan inte sägas förklaras enbart genom definitionen av kris. Den press som orsakas av krisens händelseutveckling, det vill säga betydande värden står på spel eller hotas, begränsad tid står till förfogande och det finns en betydande osäkerhet, är inte kausala faktorer som förklarar graden av förändring. För att kunna göra det måste man titta på intensiteten på den upplevda pressen. Därmed måste man precisera den upplevda pressen.

Krisdefinitionens betydande värden innefattar flera olika typer av värden, däribland materiell förstörelse, människoliv, demokratins legitimitet och frågespecifika värden. Tre olika grupper av värden kan ses: högprioriterade, grundläggande och fundamentala värden.

Vad gäller tidspressen så är det ett mycket relativt begrepp och kan inte likställas med hur många timmar eller dagar som det tar för beslutsfattaren att fatta ett beslut. Tidspress är den upplevda tillgängliga tiden för beslut satt i förhållande till en eventuell känd deadline. Genom detta påverkas graden av press av upplevelsen av hur mycket tid som finns till förfogande innan ett beslut måste tas.

Även osäkerheten är ett relativt begrepp. Den härstammar ofta från informationsbrist. Reaktionen av detta blir att beslutsfattaren letar efter mer information. Samtidigt söker han eller hon efter möjliga beslutsalternativ. Graden av press påverkas då av möjligheten att finna relevant information. Viljan att finna den relevanta informationen beror också på tidspressen. En beslutsfattare som har några dagar på sig innan ett beslut måste fattas har givetvis större incitament att söka mer information än en som måste ta beslut omedelbart.

2.2.3 Olika upplevelser av externt orsakad press

Olika individer upplever pressen som orsakas av händelseutveckling olika. Denna upplevda press kan påverkas av vilka konsekvenser ett beslut kan få. De värden som hotas är hierarkiskt ordnade. Ett hotat värde som finns högt upp i hierarkin ger en högre upplevd press.

De värden som är viktiga för en viss ledare är ofta de som finns inom det område han eller hon är ansvarig för. Ett problem hanteras oftast inom ett

sakområde genom en serie av beslut. Detta sakområde kan till exempel vara ett politikområde. Premiärministerns/Presidentens sakområde rör hela regeringens arbete, en finans- eller ekonomiministers sakområde rör landets ekonomi och försvarsministerns rör landets försvarspolitik för att nämna några exempel.

2.3 Probleminramning

Vid olika grader av press gör ledaren en inramning av problemet. Skälet till att ett beslut måste tas är information om ett problem som måste hanteras. När detta sker gör ledaren en problemdefinition av situationen. När han eller hon gör detta spelar personens egen kunskap och uppfattning stor roll. Det är denna tolkning av problemsituationen som benämns probleminramning.

För högprioriterade intressen, det vill säga ideologiska och materiella intressen, har beslutsfattaren oftast formulerat ett mål man vill uppnå eller behålla. För att försöka uppnå det här målet använder sig beslutsfattaren av rådande policy. Problem uppstår när detta mål inte kan uppnås. För att ändra rådande policy måste beslutsfattaren göra en probleminramning där han eller hon ser att den rådande policyn är ineffektiv, gör problemet värre eller skapar nya problem. Hur viktiga rådande policy och värdena är bestämmer om ifrågasättande sker. Ju viktigare värdena och policyn är, ju mer upplevd press behövs för att ifrågasätta dem.

2.3.1 Teorins hypoteser om probleminramning under press

Den grad av upplevd press vid varje beslutstillfälle har alltså betydelse för vilken tolkning, probleminramning, som görs. Variationen av upplevd press benämns enligt teorin låg, mellan och hög press. Vilken grad som upplevs antas ha betydelse på inriktningen av de beslut som tas. Utifrån detta resonemang ställer Lindgren upp två hypoteser.

Tidigare forskningsresultat visar att det sker små eller inga förändringar av rådande policy vid låg och hög press. Vid medelpress kan man å andra sidan förvänta sig större förändringar.

Vid låg press är det de högprioriterade, det vill säga de lägre stående, värdena som hotas. Drivkraften att hitta ny information är även den låg. Detta inträffar trots att det finns tid till det då det vid denna typ av beslut sällan finns en utsatt deadline. De mest betydande delarna av policyn ifrågasätts inte och därmed står rådande mål, paradigmen och procedurer fast. Beslutsfattandet sker inom sakområdet. En anpassnings- och medelförändring kan äga rum men den typen av förändring kräver inte att ledaren går utanför rådande policy.

Även vid hög press väntas ingen eller måttlig policyförändring äga rum. Vid denna typ av händelseutveckling hotas de fundamentala värdena. Dessa är de högst stående värdena. För att undvika mer eller ny skada krävs omedelbar handling. Dock finns det inte tid att söka ny information. På grund av tidspressen

ifrågasätts inte heller rådande policy. Istället faller beslutsfattaren tillbaka på rådande policy som han eller hon vet att det råder konsensus kring.

Den hypotes (hypotes A1) om låg respektive hög press som Lindgren (2003:55) formulerar lyder: ”vid låg alternativt hög press baseras probleminramningen primärt på rådande policy inom sakområdet, vilket innebär att en ledare som upplever sådan press troligen beslutar om ingen eller måttlig förändring av rådande policy”. Förenklad innebär hypotesen att det vid låg eller hög press är troligt att ledaren beslutar om ingen eller måttlig förändring av rådande policy.

Vid medelpress är situationen annorlunda. De värden som hotas är de grundläggande värdena. Ofta har man inte förutsett problemen vilket innebär att beslutsfattarna ofta måste gå utanför existerande strukturer och världsbilder. I denna situation finns det ofta en deadline men det ges ofta tillräckligt mycket tid för att incitament ska finnas för att söka ny information. Även de mest betydelsefulla delarna av rådande policy, det vill säga mål, procedurer och rådande policyparadigm, ifrågasätts. Anledning till att detta kan ske är att tidigare åtaganden har brutits genom flera noggranna överläggningar i beslutsenheten och konsensus om rådande policy föreligger inte längre. Den grupp som ledaren tillhör dominerar beslutsfattandet. I en sådan situation där mål, procedurer och policyparadigm ifrågasätts, antas besluten innebära substantiell förändring av rådande policy.

Detta innebär att Lindgren (2003:56) formulerar den andra hypotesen (hypotes A2) på följande sätt: ”vid medelpress baseras probleminramningen primärt på situationsbundna faktorer, vilket innebär att en ledare som upplever sådan press troligen beslutar om substantiell förändring av rådande policy.

2.4 Indikatorer

För att kunna analysera fallen utifrån teorin och de hypoteser den ställer upp måste indikatorer för press identifieras. Dessa indikatorer visar variationen av graden av press och kommer att vara styrande för analysen.

Lindgren (2003:78ff) ställer upp åtta olika indikatorer som hon benämner a-h. A innebär hot mot betydande värden. Det som hotas vid låg press (LP) är högprioriterade värden, vid medelpress (MP) grundläggande värden och fundamentala värden hotas vid hög press (HP). Vid LP betyder det att ledarens ideologiska och/eller materiella intressen hotas, vid MP hotas den politiska suveräniteten och/eller oberoende. Dessutom hotas förtroendet för beslutsfattarnas möjlighet att upprätthålla policy av hög dignitet. Vid HP är det statens och/eller befolkningens säkerhet och överlevnad som hotas tillsammans med hot om våldsupptrappning, människoliv och materiell förstörelse.

Kännetecken B innefattar värdekonflikter. Vid LP förekommer inga sådana eller förekommer de mellan olika högprioriterade värden. Vid MP förekommer värdekonflikter mellan olika grundläggande värden och högprioriterade värden

medan det vid HP förekommer mellan olika fundamentala värden eller mellan dessa och grundläggande eller högprioriterade värden.

Kännetecken C innefattar indikatorn förutsett/oförutsett problem. Vid LP är problemet förutsett medan det vid både MP och HP är oförutsett före aktuell beslutssituation. Med före aktuell beslutssituation menas till minst 2-3 timmar för de slutliga övervägandena i beslutsenheten. Denna operationalisering läggs in i graden låg press.

Upplevd osäkerhet är indikator D. Kännetecken vid LP för denna indikator är att osäkerhet föreligger och sökandet efter information är ringa och det som ändå sker, sker genom ordinarie kanaler. Även vid MP och HP föreligger det en osäkerhet men det som skiljer de båda åt är sökandet efter ny information. Vid MP söks mycket ny information genom både ordinarie som nya kanaler. Vid HP finns det antingen inte tid eller möjlighet att söka ny eller mer information. Upplevd osäkerhet symboliseras med frågor såsom ”vad är det som pågår?”, ”är det hotfullt?” och ”vad kan jag göra?”. Den är dock svår att belägga med observerbara faktorer. För att ändå göra det operationaliseras termen med sökandet av information.

Tidspress konstituerar indikator E. Tidspress finns i alla grader av press men det som skiljer dem åt är huruvida en deadline föreligger. Vid LP föreligger ingen deadline och det finns inga krav på omedelbar handling. Däremot finns det deadlines vid både MP och HP och skillnaden mellan de två är att vid HP krävs det omedelbar handling för att undvika mer eller ny skada. Med omedelbar menas inom 30 minuter.

Nästa indikator (F) handlar om det sker ett ifrågasättande av rådande policy av hög dignitet och om det finns konsensus kring dessa. Vid LP anses inget ifrågasättande av de mest betydelsefulla policy inom sakområdet finnas och det finns konsensus runt policyn. Vid HP föreligger där inte heller något ifrågasättande men det beror på att det inte finns möjlighet att ifrågasätta den. Här faller beslutsfattaren tillbaka på den policy han eller hon vet att det råder konsensus kring. Vid MP å andra sidan, så ifrågasätts de mest betydelsefulla policy inom sakområdet och där föreligger ingen konsensus.

Näst sista indikatorn, kännetecken G, behandlar eventuella tidigare åtaganden som låser ledaren vid rådande policy av hög dignitet. Finns där inga tidigare personliga eller professionella åtaganden gällande de mest betydelsefulla policy inom sakområdet leder det till låg press. Offentliga åtaganden leder till högre press och om dessa dessutom blivit allt starkare ökar pressen än mer. Om detta har skett men de i ett senare skede har brutits genom noggrant övervägande föreligger MP. Om det inte brutits föreligger HP.

Det sista kännetecknet (H) indikerar inom vilket/vilka områden en lösning på problemet hittas. Låg press anses föreligga om lösningen hittas inom det egna sakområdet. Har lösningen arbetats fram inom den domän som beslutsenheten omfattar föreligger HP. Vid MP har beslutsfattaren gått utanför det egna sakområdet och kan även ha hittat lösningar utanför det.

2.4.1 Sammanfattad operationalisering av grad av press

Varje beslut lär inte enbart innehålla samma grad av press på alla indikatorer. För att då kunna säga vilken grad av press som föreligger sammantaget ser man till dominansen. Dominans för någon av graderna anses föreligga om 5-8 av de 8 kännetecken återfinns inom en av graderna av press. Kan man inte hitta detta anses den upplevda pressen vara blandad, till exempel ”medel mot hög press” eller ”låg mot medelpress”. Är så fallet måste beslutet analyseras försiktigt.

Pekar dominansen mot låg eller hög press förmodas resultatet av beslutet gå mot hypotes A1. Om det å andra sidan pekar mot medelpress förmodas hypotes A2 föreligga.

3 Den ekonomiska krisen i Thailand

Den ekonomiska krisen i Asien började i Thailand sommaren 1997. Efter två decennier av mycket hög ekonomisk tillväxt, varav man hade världens högsta tillväxt under det sista, sågs Thailand som en förebild bland utvecklingsländerna. Bruttonationalprodukten (BNP) steg kraftigt samtidigt som man lyckades hålla inflationen på en moderat nivå och valutan stabil. Exporten ökade kraftigt, utländskt kapital strömmade in och många, med thailändska mått mätt, välbetalda jobb skapades. Den absoluta fattigdomen sjönk samtidigt snabbt. Världsbanken, Internationella Valutafonden (IMF) och United Nations Development Program (UNDP) ansåg alla att Thailands stabila makroekonomiska handhavanden var ett exempel att ta efter (Warr 1998:48 och Nabi & Shivakumar 2001:1).

Under första delen av 1998 hade allt detta förändrats. Ekonomin var helt i oordning. Valutan hade kollapsat efter att man hade bytt till en flytande växelkursregim i juli 1997, BNP minskade, man var tvungen att vända sig till IMF för att ta lån och det generella förtroendet för den tidigare så stabila thailändska ekonomin hade rasat i botten. Samtidigt spred sig krisen till andra delar av Asien. I början av 1997 spred sig en tilltagande oro då skandaler och misskötsel inom den finansiella sektorn blev till stora rubriker i tidningarna. Under sommaren omvandlades oron till panik och inte förrän 1999 kunde de första tecknen på en återhämtning skönjas (Warr 1998:48f och Nabi & Shivakumar 2001:1ff).

3.1 Disposition

Härefter kommer de centrala beslut som togs under krisen att analyseras utifrån Lindgrens teoretiska konstruktion av termen press. För att göra detta kommer först besluten att identifieras, utfallet av besluten analyseras utifrån vilken typ av förändring de medförde. Till sist kommer vilken grad av press som förelåg att kartläggas. Den empiriska analysen kommer sedan att kunna sammanställas och slutsatser om styrkan i Lindgrens konstruktion bedömas.

3.2 Kartläggning av besluten

3.2.1 1996

Redan i mitten av 1996 kunde man skönja de första problemen. Marknaden agerade oroligt och pressen på valutan var stor. 1-12 augusti 1996 spenderar den thailändska centralbanken, Bank of Thailand (BoT), 1 miljard amerikanska dollar för att försvara bathen. Samtidigt tillkännager de att en devalvering inte är önskvärd. 1 augusti tas det även ett beslut om en räddningsfond på 20 miljarder Bath (800 miljoner USD) för att stötta aktiemarknaden och återställa förtroendet för den. 23 september avgår Premiärminister Banharn. Den 15 september säger premiärministern nej till ett fyrapunktsprogram framlagt av *the Federation of Thai Industries* (Thailändska industrifederationen, författarens översättning). Istället beslutar han om ett paket för exportfrämjande. 17 november hålls nyval och Chavalit Yongchaiyudh väljs till ny premiärminister och finansminister blir Amnuay Virawan. 13 december attackeras Bathen igen. Även denna gången försvarar BoT Bathens värde utan större problem och de säger ännu en gång att man inte tänker devalvera (Nabi & Shivakumar 2001:19ff).

Under året stod det helt klart att Thailand hade förlorat sitt momentum. BNP-tillväxten var den lägsta på ett decennium och exporttillväxten och exportförsäljningen var negativ. Samtidigt steg importen vilket medförde att underskottet i Current Account ökade (Lauridsen 1998:143f).

3.2.2 1997

Under hela våren fortsätter hoten mot valutan. 1-7 februari pågår flera spekulativa attacker och the Bank of Thailand måste intervensera på marknaden flera gånger för att försvara värdet. 19 februari meddelar BoT ännu en gång att man inte tänker devalvera. Den 3 mars presenterar BoT och finansdepartementet ett åtgärds paket för att säkra bankerna och finansinstituterna. Paketet innehåller åtgärder såsom högre provision för dåliga lån, kapitalmobilisering och en ökning av likviditeten för finansföretagen och tillåtelse för finansbolagen att diversifiera sin verksamhet till att även inkludera valutahandel. Samtidigt uppmuntrar man finansbolagen till sammanslagningar. Samma dag attackeras Bathen igen och återigen intervenserar BoT. 9 mars initierar BoT en organisation för att handha det ökande antalet icke-presterande lån.

3 april beslutar regeringen om en plan för att uppmuntra till sammanslagningar av bolag inom finanssektorn och den 15 april deklarerar man stora budgetnedskärningar.

19 juni avgår finansminister Amnuay Virawan och efterträds av Thanong Bidaya. 24 juni ger regeringen order om att ineffektiva finansbolag måste slås

samman. Samtidigt tar man beslut om att tillåta ökat utländskt ägande. Två dagar senare, 26 juni, tvingar man 16 finansbolag att stänga ner sin verksamhet.

Den riktiga krisen började när the Bank of Thailand lät Bathen flyta den 2 juli 1997. Beslutet innebar i realiteten att man devalverade valutan och värdet på Bathen sjönk från det tidigare fasta värdet 25 baht per dollar till 30,32. 30 juli sjunker värdet ytterligare 20 procent. 2 augusti tvingar man ytterligare 42 finansbolag att sluta med sin verksamhet.

28 juli avgår chefen för BoT Rerngchai Marakanond och efterträds av Chaiyawat Wibulswadi. Samma dag ber regeringen formellt IMF om assistans och den 11 augusti kommer man överens om ett 34 månader långt standbyavtal.

Den 6 november tvingas Premiärminister Chavalit avgå efter att regeringskoalitionen brutit samman. Ny premiärminister blir ännu en gång Leekpai och han tillträder 9 november.

Trots stora problem under lång tid gjordes ganska lite av de olika regeringarna. Man misslyckades med att kontrollera problemen genom olika typer av reformer. Istället offrade man sin valutareserv när man försökte försvara sin valuta. Det första halvåret 1997 sjönk valutareserven från 40 miljarder USD till en bra bit under 30 (Rivera-Batiz & Oliva 2001:173f & Warr 1999:58).

Att besluten sträcker sig fram till 11 augusti 1997 beror på det faktum att IMF:s tekniska assistans tog över mycket av det ekonomiska ansvaret efter avtalet mellan Thailand och IMF (Leenabanchong 2001:297). Bland annat sa förre detta premiärministern Anand Panyarachun ”det finns ingen annanstans i världen där folket har förlorat allt förtroende för deras egen regering att de hellre föredrar att IMF handhar deras finansiella och monetära affärer (Phongpaichit & Baker 2000:107. Författarens egen översättning). Därför blir ytterligare analyser av besluten tagna av beslutsfattaren med högst formell position därefter i princip omöjliga.

Tabell 3.1 Datum, beslut samt beslutsfattare under den ekonomiska krisen 1996-1997

Beslut nr.	Datum	Beslut	Beslutsfattare
T1	01-aug-96	Beslut om räddningspaket för aktiemarknaden	Finansminister Bodi Chunnananda
T2	01-aug-96	Beslut om att intervensera på valutamarknaden	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T3	12-aug-96	Beslut om att inte devalvera	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T4	15-sep-96	Beslut om ett exportfrämjande program	Premiärministern
T5	13-dec-96	Beslut om att intervensera på valutamarknaden	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T6	01-feb-97-07-feb-97	Flera beslut om att intervensera på valutamarknaden	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T7	19-feb-97	Beslut om att man inte tänker devalvera	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T8	03-mar-97	Beslut om åtgärds paket för att säkra bankerna och finansinstituterna	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond & finansminister Amnuay Virawan
T9	03-mar-97	Beslut om att intervensera på valutamarknaden	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T10	09-mar-97	Beslut om inrättandet av organisation för att handha icke-presterande lån	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T11	03-apr-97	Beslut om plan för att uppmuntra sammanslagningar inom finanssektorn	Finansminister Amnuay Virawan
T12	15-apr-97	Beslut om nedskärningar i budgeten	Finansminister Amnuay Virawan
T13	24-jun-97	Beslut om att ineffektiva finansbolag måste slås samman	Finansminister Thanong Bidaya
T14	24-jun-97	Beslut om att tillåta ökat utländskt ägande	Finansminister Thanong Bidaya
T15	26-jun-97	Beslut om att tvinga 16 finansbolag att suspendera sin verksamhet	Finansminister Thanong Bidaya
T16	02-jul-97	Beslut om att låta Bathen flyta	Chefen för BoT, Rerngchai Marakanond
T17	28-jul-97	Beslut om att formellt be IMF om lån	Premiärminister Chavalit
T18	02-aug-97	Beslut om att suspendera ytterligare 42 finansbolag	Finansminister Thanong Bidaya
T19	11-aug-97	Beslut om ett makroekonomiskt stabiliseringsprogram	Premiärminister Chavalit & IMF

3.3 Grad av förändring

Nästa steg i analysen blir att titta på vilken grad av förändring respektive beslut fick.

Tabell 3.2 Förändringsgrad och utfall av besluten

Ingen eller måttlig förändring av rådande policy			Substantiell förändring av rådande policy		
	Antal	Beslut nr. T-		Antal	Beslut nr. T-
O. Ingen förändring	2	3, 7	III. Problem- och/eller målförändring	4	8, 10, 13, 14
I. Anpassningsförändring	5	2, 5, 6, 9, 12	IV. Paradigmatisk procedurförändring	0	
II. Medelförändring	5	1, 4, 11, 15, 18	V. Paradigmskifte	3	16, 17, 19
Totalt antal:	12			7	

Av tabellen kan man utläsa att 12 av de sammanlagt 19 besluten som hade med den finansiella krisen att göra medförde ingen eller måttlig förändring av rådande policy.

Ingen förändring förekommer två gånger. Båda dessa gånger gäller beslut om att inte devalvera. Istället har man behållit rådande policy utan förändring.

Fem beslut innebär en anpassningsförändring. Fyra av dessa beslut har inneburit att the Bank of Thailand intervenerat på valutamarknaden och stödköpt Bath. Detta har gjorts flera gånger även innan krisen men det som gör att det ändå inte rör sig om status quo beror på storleken på interventionerna. Spekulationerna och attackerna på Bathen är så stora att det krävs massiva interventioner. Valutareserven faller rekordmycket. Det femte beslutet rör budgetnedskärningar som också de är så stora att de faller inom anpassningsförändring. I samtliga fall har graden av insats i instrumentet förändrats relativt mycket. Samtidigt har policyn legat fast (Nabi & Shivakumar 2001:19ff).

Medelförändring karaktäriserar också fem beslut. Också här har mål och policy legat fast men man har tagit i bruk nya instrument. Dessa beslut är bland annat exportfrämjande verksamhet, räddningspaket för aktiemarknaden samt beslutet att uppmuntra sammanslagningar inom finanssektorn. I alla dessa beslut har man velat behålla rådande policy. Man har samtidigt märkt att det blir allt svårare att göra och därmed implementerat nya regler.

Sju av de 19 besluten ligger inom kategorin substantiell förändring av rådande policy. Fyra av dem utgör problem- och/eller målförändring. I alla dessa beslut har man insett att det krävs mer för att rädda situationen.

Inget beslut faller inom paradigmatiske procedurförändring. Däremot faller tre beslut inom paradigmskifte, vilket är den största policyförändringen man kan göra. Bland dessa tre beslut finns beslutet att låta bathen flyta. Efter många tiotals år med fast växelkurs lägger man nu helt om policyn. Besluten att be IMF om lån

och beslutet i samråd med IMF om det makroekonomiska stabiliseringsprogrammet ligger också inom paradigmskiftet.

3.4 Av vad styrs ledarna?

I följande kapitel kommer varje beslut att analyseras var för sig för att bedöma vilken grad av press som föreligger. De indikatorer som återfinns i kapitel 2.4 kommer användas för att bedöma graden.

3.4.1 Beslut T1-T3

Högsta formella ledaren vid beslutsenheten vid det centrala beslutet T1, vilket innebar ett räddningspaket för aktiemarknaden, var Finansminister Bodi Chunnananda. Därmed var det också han som var ytterst ansvarig för att försvara rådande policy. Aktiemarknadsindexet föll från en nivå på 1200 1996 till 500 1997 (Rivera-Batiz & Oliva 2001:169ff)

Beslutssituationen karaktäriserades av ett hot mot de högprioriterade värdena (kännetecken A). Så tidigt i krisen som den 1 augusti 1996 såg den thailändska regeringen inte problemen som mer än hot mot materiella/ideologiska intressen. Inte heller fanns det någon förtroendekris att beslutsfattarna inte kunde upprätthålla rådande policy. Det förekommer ingen värdekonflikt (kännetecken B). Regeringen är enad om att man ska fortsätta som tidigare. Händelseutvecklingen är inte heller oförutsedd (kännetecken C). Under flera månader har aktiemarknaden rasat. En viss osäkerhet föreligger (kännetecken D). Vid tidpunkten för beslutet börjar man få upp ögonen för problemen. Sökandet efter ny information är ändå modest. Tidspressen är låg (kännetecken E). Det föreligger ingen deadline för beslut och det är heller inget beslut som måste tas. Man ifrågasätter inte rådande policy (kännetecken F). Det finns stor konsensus att fortsätta. Lösningen på problemet finner beslutsenheten inom samområdet (kännetecken H). Kontentan av analysen kring beslut T1 är tydlig: låg press förelåg. (Nabi & Shivakumar 2001:19f)

Beslut T2 och T3 har båda ungefär samma karakteristika som beslut T1. Det är samma typ av hot mot högprioriterade värden och det finns inga värdekonflikter. Vid beslutet att intervensera på valutamarknaden, beslut T2, är problemet oförutsatt. Attackerna mot valutan kommer snabbt och abrupt och är mycket starka. Därtill föreligger en stor osäkerhet vilket visar sig i att man inte söker ny information då det inte finns tid till detta, därmed föreligger också en stor tidspress. Som ett led av detta finns det inte heller möjlighet att ifrågasätta policy. Beslutsfattaren faller tillbaka på den policy han vet att det finns konsensus kring. I det här beslutet finns ännu inga upptrappade personliga eller professionella åtagande. Lösningen finns inom det egna sakområdet. Graden av press i det här beslutet är inte helt klart. Ingen dominans föreligger utan pressen är blandad låg mot hög press. Vid beslut T3 har man för första gången på allvar

analyserat möjligheten att släppa bathen fri. Just vid den här tidpunkten är pressen mot valutan relativt svag. Man har förutsett problemen och även om osäkerhet föreligger så söker man efter ny information på ett modest sätt och enbart inom de vanliga kanalerna. Ingen deadline för beslutet föreligger och inget direkt ifrågasättande av rådande policy. Man är trygg kring den tidigare så stabila fasta växelkursen. Allt detta leder oss till en press som är låg. (Nabi & Shivakumar 2001:19f)

3.4.2 Beslut T4-T7

15 september tar premiärministern ett beslut om ett program för exportfrämjande, T4. Även om policyn kring export förblir densamma är det ett nytt instrument man beslutar om. Alla kännetecken präglas av låg press. Beslut T5 rör ännu en gång en intervention på valutamarknaden. Kännetecknen är desamma som vid beslut T2 med den skillnaden att det nu finns offentliga professionella åtaganden som låser fast beslutsfattaren, chefen för BoT, vid rådande policy. Detta åtagandes gjordes genom beslut T3. Vid detta interventionsbeslut finns en dominerande grad av press, nämligen hög press, då fem av kännetecknen pekar mot den graden.

Första veckan i februari måste man ännu en gång intervensera på valutamarknaden. Pressen och kritiken börjar nu bli allt hårdare. Ett skifte från hot mot högprioriterade värden mot hot mot fundamentala värden kan ses. Det kan även en värdekonflikt mellan dessa två typer av värden. De tidigare åtagandena har ytterligare stärkts sen beslut T4. Detta innebär att det även här föreligger hög press.

Den 19 februari tas ytterligare ett beslut om att man inte tänker devalvera. Situationen är precis som den kring beslut T3 med den skillnaden att det finns ett upptrappat professionellt åtagande att behålla policyn. Därmed föreligger låg press.

3.4.3 Beslut T8-T10

Beslut T8 blir det första som innebär en substantiell förändring av rådande policy. Pressen från befolkningen börjar bli väldigt stor. Man har inte mycket förtroende över för beslutfattarnas sätt att sköta ekonomin. Därmed hotas grundläggande värden där det dessutom finns en värdekonflikt mellan dessa och de högprioriterade ekonomiska värdena. Beslutsproblemet är förutsett före den aktuella beslutssituationen. Finansbolagen har under lång tid försvagats och et har varit klart att någonting måste göras. Det finns alltså en tidspress och även om inte omedelbar handling krävs, så måste ett åtgärds paket komma snarast, annars hotas hela finansmarknaden. Nu börjar man också ifrågasätta de mest betydelsefulla policy. Det står klart att det inte längre föreligger konsensus kring tidigare policy. Däremot finns det inga tidigare professionella åtaganden som låser fast beslutsfattaren vid rådande policy. Däremot är det vid den här typen av problem inte omöjligt att en viss korruption finns. Däremot är det omöjligt att belägga.

Klart är i vilket fall som helst att Thailand är ett land med stora problem med just korruption. Beslutsfattaren går utanför sitt sakområde i beslutet. Finansministern tar beslutet tillsammans med chefen för BoT vilket inte är gängse beslutsenhet. Beslut T8 visar att det föreligger medelpress (Nabi & Shivakumar 2001:19ff & Rivera-Batiz & Oliva 2001:165ff).

Beslutet i början av mars att intervensera ytterligare på valutamarknaden, beslut T9, gjordes även det under hög press då den till stora drag var lik beslut T6. Det offentliga åtagandet för den fasta växelkursen hade trappats upp än mer. Man spenderade mycket stora summor för att försvara batten (Lauridsen 1998:145).

BoT får upp ögonen för det snabbt ökande andelen icke-presterande lån. För att möta detta beslutar man om att etablera en organisation med uppgift att ta hand om dessa, beslut T10. I det här läget skedde en förändring av substansiell karaktär. Högprioriterade värden är hotade och det förelåg ingen direkt värdekonflikt mellan de olika värdena. Man har förutsett problemet innan beslutssituationen och övervägt vilken typ av åtgärder man ska vidta under en tid. Osäkerheten är stor och man söker efter mycket ny information. Tidspressen är relativt stor men någon uttalad deadline finns inte även om man måste komma med beslut snarast. Konsensus kring rådande policy föreligger inte längre. Man börjar nu inse det fulla allvaret och ifrågasätter också policy. Inga offentliga åtaganden har gjorts som därmed skulle ha låst beslutsfattaren vid policyn. Man hittar nya lösningar på problemet men situationen kännetecknas ändå av låg press (Nabi & Shivakumar 2001:19ff, Lauridsen 1998:147f och Phongpaichit & Baker 2000:28ff).

3.4.4 Beslut T11-T14

Beslutet att uppmuntra sammanslagningar togs under låg press. Högprioriterade värden var ännu en gång hotade och någon värdekonflikt var det inte tal om. Det föreligger en stor tidspress men ingen deadline för beslut. Däremot så ifrågasatte man policy under det här beslutet och lösningen hittas inom det egna sakområdet. (Lauridsen 1998:147ff)

15 april tas beslut om att göra stora nedskärningar, 106 miljarder baht, i budgeten, T12. Även här hotas de högprioriterade ekonomiska värdena och det föreligger inga värdekonflikter. Ett likartat problem är förutsett tidigare och man införskaffar den information som behövs genom ordinarie kanaler. Tidspress föreligger samtidigt som budgetarbetet har en deadline som man har att jobba mot. Man ifrågasätter inte rådande policy. Allt sammantaget råder låg press. (Lauridsen 1998:147 och Nabi & Shivakumar 2001:22)

24 juni börjar saker och ting hända i regeringen och BoT. Man beslutar dels att ineffektiva finansbolag måste slås samman, T13, och dels beslutar man att tillåta ökat utländskt ägande T14. Bland annat tvingar man det största bolaget, Finance One, att slås samman med den tolfte största banken Thai Danu Bank. När man nu tvingar finansbolagen innebär det en substansiell policyförändring. Händelseutvecklingen pekar på att medelpress förelåg. Än en gång stod företroendet för politikernas förmåga att upprätthålla policy på spel, det vill säga grundläggande värden hotades. Samtidigt fanns där en konflikt mellan dessa och

högprioriterade värden och likartade problem var oförutsedda. Tidspress föreligger men det finns ingen deadline. Osäkerheten gör att sökandet av ny information är genomgripande, bland annat avkrävs Finance One på information. Beslutet innebär ett ifrågasättande av policy och det föreligger en dominans för medelpress. Beslut T14 ser ut på ungefär samma sätt (Nabi & Shivakumar 2001:19ff & Lauridsen 1998:147f).

3.4.5 Beslut T15-T16

26 juni stod det klart att beslutet att uppmuntra till sammanslagningar inte räckte till. Man var tvungen att suspendera verksamheten för 16 finansbolag. Finansministern hade tidigare låst sig fast vid policyn om sammanslagningar. Med tanke på de enorma summor som nu hade spenderats för att rädda situationen så stod nu de grundläggande värdena på spel då legitimiteten för regeringen hotades. En värdekonflikt mellan dessa värden och de materiella högprioriterade värdena kan ses. Osäkerheten är stor men det finns ingen möjlighet att söka efter ny information. Problemet har förutsetts, tidspress föreligger och det finns en deadline att jobba emot. I det här fallet finns ingen möjlighet att ifrågasätta policyn utan man faller tillbaka på beslut T11. Lösningar på problemet som arbetas fram finns inom den domän som beslutsenheten omfattar. Ingen dominans av press föreligger utan den är blandad hög mot medelpress (Haggard and MacIntyre 2001:89ff)

2 juli tas då beslutet att låta bathen flyta. Man talade nu om Thailands existens som en demokratisk stat och man fruktade att militären skulle börja agera, som den gjort vid många tidigare kriser. De grundläggande värdena hotas men det förekommer en konflikt mellan dessa och fundamentala värden. Ett likartat beslutsproblem har knappast varit föreutsett. Valutareserven var på farligt låg nivå och många av de åtgärder man vidtagit såg inte ut att hjälpa. Sökandet efter ny information är marginellt. Man söker men det sker i stora drag inom de ordinarie kanalerna. Tidspressen är stor och man har en deadline. Deadlinen sätts dagen efter Storbritanniens överlämnande av Hongkong till Kina 1 juli. Ännu en gång ifrågasätts den policy som varit förhärskande ändå sen mellankrigstiden. Alla tidigare offentliga åtaganden är fortfarande giltiga men detta bryts nu efter noga övervägande. Det är inte möjligt för BoT att släppa bathen utan att förankra det på alla möjliga håll. Den fasta växelkursen har ju varit ryggraden i den thailändska makroekonomiska politiken under mycket lång tid. Man går därför utanför det egna sakområdet. Därmed föreligger medelpress (Leenabanchong 2001:267, Lauridsen 1998:147ff, Phongpaichit & Baker 2000:28ff)

3.4.6 Beslut T17-T19

När beslutet kom om att be IMF om lån var Thailands ekonomi mycket illa där, inte minst efter raset för bathen när den släpptes fri. Regeringen var nu mycket pressad. Ytterst hotades nu statens överlevnad, det vill säga de fundamentala

värdena, och det fanns samtidigt en värdekonflikt mellan dessa och både de grundläggande och högprioriterade värdena. Man tar nu in information från alla möjliga kanaler och det krävs mer eller mindre omedelbar handling för att klara sig ur krisen. Man ifrågasätter alla betydelsefulla policy inom sakområdet. Tidigare offentliga åtaganden finns men dessa är inte så starka och de bryts nu efter mycket övervägande. Man inser att problemen inte går att lösa på egen hand utan man går utanför det egna sakområdet och utanför landets gränser för att söka hjälp. Den sammantagna bilden blir att det inte råder någon dominerande press. En blandad press medel till hög föreligger.

Beslut T18 har samma karakteristika som beslut T15 och samma typ av press föreligger, det vill säga en blandad hög mot medelpress.

Sista beslutet har att göra med det program som arbetas fram tillsammans med IMF och som det tas beslut om i Japan 11 augusti. Ännu en gång är det de grundläggande värdena som hotas. Förtroendet för beslutsfattarna möjlighet att upprätthålla policy av hög dignitet och legitimiteten för regeringen är mycket lågt och en värdekonflikt föreligger mellan dessa värden. Osäkerhet föreligger och detta syns genom det informationsarbete som görs i samråd med IMF där man jobbar mot en uppsatt deadline. Man ifrågasätter alla betydelsefulla policy inom sakområdet. Det finns inga offentliga åtaganden och beslutsfattaren går utanför det egna sakområdet för att finna lösningar på problemet. Medelpress föreligger.

4 Slutsatser

Under krisen tas 19 beslut innan IMF träder in. De flesta av dem innebär ingen eller måttlig förändring. Dominerande grad av press är låg press vilket förekommit i åtta beslutssituationer.

Tabell 3.3 Utfall, probleminramning under press

Utfall	Antal beslut	LP	MP	HP
0. Ingen förändring	2	T3, T7		
I. Anpassningsförändring	5	T2*, T12		T5, T6, T9
II. Medelförändring	5	T1, T4, T11		T15*, T18*
III. Problem- och/eller målförändring	4	T10	T8, T13, T14	
IV. Paradigmatisk procedurförändring	0			
V. Paradigmskifte	3		T16, T17*, T19	

*Blandad press föreligger

Tabell 3.4 Sammanlagt utfall

	LP+HP	MP
Ingen eller måttlig förändring	12	0
Substantiell förändring	1	6

Vid sex beslut tas beslutet under upplevs medelpress och 5 beslut tas under hög press. Försiktighet måste dock iakttas då två av de besluten visar blandad press.

Resultatet pekar mot att båda hypoteserna stämmer. Den enda avvikelserna är beslut T10. Vid 12 beslut där graden av press varit låg eller hög har utfallet blivit ingen eller måttlig förändring. I samtliga fall, sex stycken, av medelpress har substantiell förändring skett.

95 procent av observationerna kan förklaras genom att titta på graden av press. Detta är en mycket hög siffra och det ger resultatet stor möjlighet för generalisering.

En faktor som är svår att bedöma är den kring korruption. Därmed blir indikatorn tidigare åtaganden väldigt svår att fastställa på ett korrekt sätt. Thailand är ett korrupt land och det finns många politiker med en dold agenda där tidigare personliga åtaganden kan hindra en effektiv krishantering. Hypotes A1:s innebörd i teorin är att inriktningen på beslut vid låg press baseras på kända parametrar. Utfallet av analysen stödjer detta.

Den sammantagna bilden är att beslut som tas vid låg eller hög press ger ingen eller måttlig förändring med ett undantag. Substantiell förändring sker vid

medelpress. Därmed bekräftas de två hypoteserna och resultatet kan generaliseras då resultatet är att 95 procent kan förklaras av dem.

Därmed ger detta ytterligare styrka åt Lindgrens forskning kring termen press.

4.1 Fortsatt forskning

Vad som saknas i Lindgrens modell är en kognitiv approach. Är beslutsfattaren densamma vid beslut ett som vid beslut tio? Lär han eller hon sig inte någonting längs vägen? Detta vore ett fruktbart ämne att fördjupa sig i. Man kan tänka sig en teoriutvecklande studie som försöker få in kognitiv teori i Lindgrens modell.

Referenser

- Denscombe, Martyn, 2002. *Forskningshandboken. För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Eckstein, Harry, 1992. *Regarding Politics. Essays on Political Theory, Stability, and Change*. Los Angeles: University of California Press
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2004. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (2:a uppl.) Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Gustavsson, Jakob, 2003/4. "Litteraturgranskning av 'Lindgren, Karin, 2003. Vad styr ledaren? Om beslutsfattare och policyförändring i säkerhetspolitiska kriser'." s. 170-176 i *Statsvetenskaplig tidskrift* nr. 2, 2003/4 Årgång 106.
- Haggard, Stephan & MacIntyre, Andrew, 2001. "The Politics of Moral Hazard: The Origins of Financial Crisis in Indonesia, Korea and Thailand" i Lukauskas, Arvid John & Rivera-Batiz, Francisco L., 2001. *The Political Economy of the East Asian Crisis and its aftermath*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Lauridsen, Laurids S., 1998. "Thailand: Causes, Conduct, Consequences" i Jomo, K.S. (ed.), 1998. *Tigers in Trouble. Financial Governance, Liberalisation and Crisis in East Asia*. London: Zed Books Ltd.
- Leenabanchong, Chawin, 2001. "Thailand. 1997 Thai Financial Crisis" i Yu, Tzong-shian & Xu, Dianqing, 2001. *From Crisis to Recovery. East Asia Rising Again?* London: World Scientific
- Lindgren, Karin, 2003. *Vad styr ledaren? Om beslutsfattare och policyförändring i säkerhetspolitiska kriser*.
- Nabi, Ijaz & Shivakumar, Jayasankar, 2001. *Back from the Brink. Thailand's response to the 1997 Economic Crisis*. Washington, D.C.: The World Bank
- Phongpaichit, Pasuk & Baker, Chris, 2000. *Thailand's Crisis*. Köpenhamn: Nordic Institute of Southeast Asian Studies
- Rivera-Batiz, Luis A. & Oliva, Maria-Angels, 2001. "Revisiting the East Asian crisis and its aftermath: A political economy approach" i Lukauskas, Arvid John & Rivera-Batiz, Francisco L., 2001. *The Political Economy of the East Asian Crisis and its aftermath*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Sundelius, Bengt – Stern, Eric – Bynander, Fredrik, 2001. *Krishantering på svenska – teori och praktik*. Stockholm: Santérus Förlag.
- Warr, Peter G., 1999. "Thailand", s.49-65 i McLeod, Ross H. & Garnaut, Ross (eds.) 1999. *East Asia in Crisis. From being a miracle to needing one?* London: Routledge